

TAJGA

LES ZDÁNĹIVĚ NEKONEČNÝ UŽ ZAČÍNÁ MÍT SVĚ HRANICE

Pro ty, kdo četli Solženicynovo Souostroví gulag, zůstává tajga možná lesem, kde se v létě brodíte bahnem, protože půda je nasáklá vodou a komáři vás dohánějí k šílenství, a v zimě je pro nezkušené cestovatele neprostopupný. Pokud přece jen přežijete zimu, komáry, bahno, medvědy, ..., pak týdny a týdny půjdete lesem, než narazíte na stopy civilizace. Koneckonců zájezdy do panenské ruské tajgy dnes inzerují i cestovní kanceláře, jejich reklamní snímky jsou podobné těm z kanadské divočiny.

Tajgu ovšem nenajdete jen v Rusku, je to takzvaná oblast severských jehličnatých lesů (jedle, smrky, borovice, modřiny, tisovce, ale i břízy, osiky, olše, vrby) rozprostírající se v souvislých pásích severní polokoule – původní les zemí severní zeměpisné šířky. Někdy je pojem tajga zaměňován s tundrou, tyto dva typy porostů jsou ovšem naprosto odlišné. V tajze jsou stromy vzrostlé, v tundře se už stromovým formám z klimatických důvodů nedaří. Tundra tedy začíná až tam, kde končí tajga, a končí trvale zaledněnými polárními končinami. Jižní hranice tajgy není pevná, tajga na jihu plynule přechází do jiných biotů – lesů smíšených nebo v sušších oblastech do travnatých plání a pouští. Západní a východní hranici tajgy tvoří mořské pobřeží, její délka je přibližně 10 tisíc a šířka 2 tisíce kilometrů. Tato čísla jsou pro nás, kteří dohlédnou při dobré viditelnosti z jednoho konce republiky na druhý, nepředstavitelná.

Bylo napsáno hodně o tom, jak nezadržitelně ubývá plochy tropických deštných lesů, tohoto nenahraditelného biotů ustupu-

jícího palmovým plantážím a těžbařskému průmyslu. Snímky z družic, kde je vidět jejich zmenšující se plocha, obletěly celý svět. Snímky mrtvého orangutana na spáleništi budoucí plantáže jsou součástí osvětových programů proti spotřebě palmového tuku. Pokácené modřiny, osiky, vrby a prchající los, jelen nebo medvěd se na snímcích vidí naopak málokdy. Přesto jsou osudy těchto oblastí podobné. Satelitní snímky dokazují, že i tajga postupně ustupuje, na vině je nejen těžba dřeva, ale i ropu. Zájem o sibiřskou ropu je obrovský – odebírá ji a do těžbařských společností vstupuje i zahraniční kapitál (British Petrol, Shell, Agip, ad.) Oblasti jsou zde zasaženy nejen přímo těžbou, ale znečištění pochází i z ropovodů, které jsou často v havarijním stavu.

Tajga je většinou řídko obydlená a toho využívají i čínští dřevaři, kteří masivně vytěžují lesy na Sibiři. Ruská média a ekologičtí aktivisté sice varují před zvětšující se pustinou, ovšem Moskva reaguje velmi vlažně. Čína od Ruska dřevo vykupuje a těží i legálně, ale odborníci upozorňují, že kromě této oficiální těžby probíhá nelegální, kde objem takto vytěžených stromů je až 70%. „Pronajmout si jeden hektar a nepozorovaně vykácet dva, to je na Sibiři běžná praxe“, psal v roce 2018 list Rusmonitor. Odpovědnost za zachování sibiřské tajgy byla v roce 2006 přesunuta ruskou vládou při reformě lesnictví z centra na regionální vlády. Chudé oblasti jsou však daleko ochotnější schválit ekologicky závadné projekty, aby přilákaly investory. Korupce je tam běžnou praxí. Posudky na dopady na životní prostředí jsou mnohde jen papírem bez podkladů. Čínští dřevaři za sebou neobnovují les tak, jak jim to zákony přikazují, nechávají za sebou vykácenou pustinu, kde se již původní les neobnoví. Paralela s deštnými pralesy je zde tedy skutečně na místě. Dnes tolik diskutované

Satelitní snímek
loňských požárů na Sibiři

globální změny klimatu souvisí a hlavně do budoucna budou souviset i s mizejícími tajgou. Podle výzkumu v ruském Jakutsku se vykáčená tajga v letních měsících otepluje na dvojnásobek. V zimě zmrzlá půda taje v létě více do hloubky, vznikají mokřady, uvolňuje se oxid uhličitý, kterého zmrzlá půda na Sibiři zadržuje obrovské množství. Rozsáhlé odlesnění tak navždy mění půdu, urychluje globální oteplování, mizí biotopy pro původní zvířata a rostliny. Ruské pohraniční kontroly běžně zadržují čínské pašeráky převážející kůže a části těl stovek medvědů, sobů, sobolů a dalších divoce žijících zvířat. Pro ruské hospodářství to znamená

Miliony tun
dřeva ročně
se vyveze
z Ruska
do Číny.

velkou finanční újmu. Změna systému, který Rusko připravuje o původní lesy, příjmy z těžby, pracovní místa pro své občany (čínské těžbařské společnosti zaměstnávají v naprosté většině opět Číňany), je zatím v nedohlednu. Proč? Moskva navzdory vzrůstající pozornosti aktivistů i médií k tomuto problému mlčí. Světový fond na ochranu přírody uvádí, že Rusko poslední dobou ročně přichází až o půl milionu hektarů přirozeného lesa. Jen pro ilustraci: plocha českých lesů je přibližně 2,7 milionu hektarů. Když v loňském létě hořela tajga o rozloze právě všech našich lesů, ve zprávách sice tato informace proběhla, ale když byly požáry v Austrálii, běžel každý večer po TV novinách dojmavý spot s popálenou koalou a následovalo číslo účtu, kam mohou lidé přispět a podílet se tak na záchraně australské přírody. Popálený sobol z tajgy lidí tak nedojme, navíc přiznání nějakého problému není běžnou praxí ruské vlády. V lidech stále převládá dojem z učebnic, že tajga se rozprostírá na celém severu Ruska a je široká jako ruská duše. Přestává to však být pravdou. Podíváte-li se doma na nějaký výrobek z Číny, který je zčásti dřevěný, je možné, že si o dřevo tohoto stromu brousil drápy právě medvěd v tajze. Co můžeme pro tajgu udělat my jednotlivci? Snad omezit nákup čínských výrobků a vybrat ten český. Kůrovec nám v posledních letech v našich lesích zajistil, že nabídka českého dřeva vysoce převyšuje poptávku.